

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПРИНЦИП КОРЕКТНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ДЕФІНІЦІЙ З ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ

Козубцов Ігор Миколайович

Луцький національний технічний університет,
доктор педагогічних наук, кандидат технічних наук,
доцент кафедри комп'ютерних наук

Тульчинська Дар'я Миколаївна

Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації ім. Героїв Крут,
викладач кафедри математики та фізики

Проблема дослідження. В наш час відбувається інтенсивний розвиток наукових досліджень в напрямку «цифровізації» освіти [1]. Одночасно з цим відбувається збагачення поняттєво-категорійного апарату педагогічних наук похідними термінами від словосполучення із технічних наук «цифровий», створюючи нібито нові для іншої галузі дефініції. «Цифрова» термінологія, по всьому світі набуває надзвичайної популярності у науковій літературі та у повсякденному вжитку. Так в результаті наукових публікацій D. Belshaw, B. Hirsch, G. Creeber, R. Martin, L. Manovich, J. Stommel, В. Бикова, Д. Галкіна, М. Лещенко, П. Матюшко, О. Овчарука, В. Ребрина з'явилися дефініції «цифрова грамотність», «цифрова компетентність», «цифрова культура» [2]. Автори розтлумачують зазначені категорії на свій розсуд.

З точки зору методологічного принципу коректності впровадження нових дефініцій в освіті, згідно думку дослідників (О. Батаєва, А. Вербицького, О. Збанацької, І. Ковтуна, Н. Корольова Л. Мараховського, М. Міхровська, Г. Назаренко, Н. Соколова та ін.), є лінгвістично некоректним перелічені слова поєднувати. Вони суперечать офіційно прийнятим розумінням в полі зору технічних наук, так і чинним нормативно-правовим актам України.

Результатом цього діяння стала суперечність між потребою у розширенні поняттєво-категорійного апарата педагогічних наук, збагачуючи його новими словосполученнями у поєднанні «цифровізація» та існуючими традиційним розумінням дефініції «цифровий».

Аналіз публікацій. Аналіз наукових праць безумовно засвідчує інтерес вчених до впровадження нових, не зрозумілих на перший погляд, дефініцій з інших наук.

Автори роботи [2], за результатами порівняння державних та міжнародних нормативно-правових документів, прийшли до висновку, що зміст понять «цифрова культура», «цифрова грамотність» та «цифрова компетентність» формується внаслідок лінгвістичного феномену, що виходять за межі розуміння їх з точки зору галузі технологічних наук.

Отже, **метою доповіді** є огляд наукових праць, в яких привертається увага на методологічний принцип коректності вживання нових дефініцій та цифрових технологій в освіті.

Результат досліджень. На виникнення проблеми в результаті некоректного вживання окремих термінів, привертає увагу Г. Назаренко: «На жаль, наразі мусимо констатувати факт досить примітивного перенесення значення цих термінів із сфери комп'ютерних і телекомунікаційних технологій – у сферу людських міжособистісних відносин» [3]. Авторкою наведено приклади використання таких термінів онлайн (online) та офлайн (offline) навчання, яке насправді суперечить визначеним статтею 9 Закону України «Про освіту», та статтею 4 Закону України «Про повну загальну середню освіту». Законодавчими актами України чітко визначено наступні форми здобуття освіти: інституційна (очна, заочна, дистанційна, мережева), індивідуальна (екстернатна, сімейна, педагогічний патронаж, на робочому місці) та дуальна [3].

Незважаючи на певну схожість перелічених термінів та дефініцій у суміжних сферах, окремі науковці та посадовці, з методологічної точки зору, вживаються некоректно, оскільки на нашу думку не замислюючись над існуванням нормативно-

правового поля, таким чином відбувається підміна понять. Внаслідок цього слова набувають двоякого сприйняття, здобувачам освіти складно відразу зрозуміти, який зміст вкладає автор повідомлення [4].

Незрозуміло здобувачам освіти, що автор (викладач) під терміном «зустрічаємось в онлайн» чи в офлайн має на увазі, тобто як саме розуміє викладач, в аудиторії чи в дома за електронно-обчислювальною машиною, ноутбуком, планшетом.

Ретельний аналіз застосування похідних термінів із словосполученням «цифровий» мало обізнані педагоги намагаються перекочувати з технічних наук, через неякісне рецензування, успішно видають не профільному колу за «модне» слово, нібито розширюючи або збагачення поняттєво-категорійного апарату педагогічних наук [4; 5]. Подібна історія із поняттям компетентність (А. Новіков). І таких прикладів багато. В результаті таких діянь з'явилися вище згадані словосполучення.

З точки зору філологічних та технічних наук коректним було б вживати «цифрова освіта», «цифрове навчання», «цифрова дидактика», «цифрова компетентність», «цифрова грамотність» як цілі словосполучення [5], табл. 1.

Таблиця 1 – Приклад коректного вживання термінів

Вживане дефініція	Рекомендовано
цифрова освіта	освіта із застосуванням цифрових технологій навчання
цифрове навчання	навчання із застосуванням цифрових технологій
цифрова дидактика	дидактика із застосування цифрових технологій у навчанні
«цифрова компетентність	людина компетентна у сфері застосування (або використання) цифрових технологій у навчанні
цифрова грамотність	грамотна або достатньо обізнана у сфері застосування цифрових технологій у навчанні

Висновки. Як можна встановити, вживання педагогами у словосполученнях «освіта», «навчання», «компетентність», «грамотність». «культура» технічного терміну «цифровий» є не зовсім коректним з точки зору побудови словосполучень філології та тлумачень їх у технічних науках. В наслідок підміни понять відбувається спотворення однозначного їх тлумачення. Для уникнення проблем у подальшому необхідно ретельно осмислювати і виваженіше науково обґрунтовувати дефініції до початку внесення пропозицій до відповідних нормативно-правових актів України.

Список використаних джерел

1. Іваницький Р.І., Ковальчук О.Я., Попіна С.Ю. Проблеми та виклики цифрової освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи: матеріали II міжнародної науково-практичної інтернет-конференції з нагоди святкування 30-річчя кафедри інформатики та методики її навчання* (Тернопіль, 8-9 листопада 2018 р.). ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018. С. 190–192.

2. Гаврілова Л., Топольник Я. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Т. 61. № 5. С. 1–14.

3. Назаренко Г. Проблема терміновживання на позначення поняття «Режим навчання» у закладах освіти в 2022/2023 навчальному році. <https://zakinppo.org.ua/zagalni-novini/7113-problema-terminovzhivannja-na-poznachennja-ponjattja-rezhim-navchannja-u-zakladah-osviti-v-2022-2023-navchalnomu-roci>.

4. Міхровська М.С. Цифрова термінологія в публічному управлінні: від оцифрування до цифрового урядування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 6. С. 142–144.

5. Козубцов І.М. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Розвиток професійної культури майбутніх фахівців: виклики, досвід, стратегії, перспективи: збірник V Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Ірпінь, 24-25 листопада 2022 р.) / ІПООД ім. І.Зязюна НАПН України. 2022. С. 153–156.